

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethet: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasensteint és Vogelmét (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasensteint és Vogler Uriutza 13. Lang et Schwarz, Földútca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyiltér sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy íven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. é.
kilencz hóra 9 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

Budapest, apr. 10.

(G.) Piret altábornagy saját kérelmére a közös hadseregbe helyeztetett át. Ezt jelenté a hivatalos lap minap röviden, szárazan. Benne a honvédség intézménye egy használható erőt, kipróbált katonát s egy lelkes honfiut vesztett, kinek távozását mély sajnálattal veendi mindenki, ki közelről ismervén honvédelmi ügyeink belállapotait, érdeklél viseltetik a honvédség intézményének sikeres fejlődése iránt.

Az okok — eltekintve azon szállongó hirtől, mely a honvédelmi miniszter és az altábornagy közti összezerörrenésre vonatkozik, de mely, a mennyire a mi meglehetősen biztos értesüléseink terjednek, nem tekinthető Piret távozásának okának, a mennyiben ez resignációját három héttel ezelőtt nyújtá már be — melyek a főparancsnok adatlusát távozni kényszeríték, a nagy közönség előtt eléggé ismertek. Ezen okok pedig komoly aggodalmakat képesek kelteni főleg azokban, kik midőn féltekenyen őrzik a honvédség nemzeties szellemét, megkivánják azt is, hogy a honvédség ne pusztá szemfényvesztés, hanem oly véderő legyen, mely a katonaság fogalmának megfelelő kellékekkel — felruházva legyen.

Annyi kétségtelen, hogy a honvédség alkateleménél, s a tisztok s legénység tulnyomó nagy részének szolgálati viszonya és idejénél fogva sokkal nehezebben fejleszthetők ki ezen intézményben azon kellékek, melyek valamely katonai szervezetenél első sorban megkívánatnak, mint a közös hadseregben, hol megfordítva a tisztok kar és legénység tulnyomó része a katonai célok minél tökéletesebb elérésében és érvényesítésében találja fel egyedüli hivatását.

De épen azért, minthogy a honvédségnél a dolog így áll, épen azért mert a honvédség kötelékében eltűnőleg csekély számú képeznek azok, kik a katonai életpályát hivatásuknak választották, s a védelmi erő legnagyobb részét oly elemek képezik, melyek a közönséges élet különemű viszonyaiban találván feléltető elemüket, természetszerűleg nem tudnak oly könnyen megbarátkozni az életpályájuktól oly annyira különböző katonai szellemmel és iránynyal, épen azért kell, hogy nagyobb hatálylyal és fokozatosabb erélylyel iparkodjanak a vezetéssel megbízott közegek azon célokat érvényesíteni a honvédségnél, melyek egyedül szerezhetik meg számára a katonaság kiérdemelt czímét.

Csak leverőleg hathat reánk azon körülmény, hogy a honvédség főparancsnokának adatlusa azért távozik oly rövid idő alatt elfoglalt állomásáról, mert azon szomorú meggyőződésre jutott, hogy a szigorú katonai

fegyelem fenntartása érdekében közrebozsított rendeletei resensust keltettek ott, hol azok teljesítése az ügy javára vált volna, s hogy azok ellen oly okatlan agitatio indult meg a sajtóban és közvéleményben épen azok részéről, kik katonai létükre nem találták elég kényelmesnek azon szabályok szigorú teljesítését, melyekre őket hivatásuk, az egyenruha, melyet viselnek, ipso facto kötelezi.

Nyiltan kimondjuk abbéli meggyőződésünket, hogy a Piret ellen megindult agitatio, a mennyiben honvédségünk körében támadt és ápolgatott, nem válik azok diszére, kik abban akár közvetve, akár közvetlenül részt vettek.

Vajjon mi történt?

Piret altábornagy a honvédség főparancsnokának adatlusává kinevezetett. A budapesti honvédség tisztjei tisztelni mennek, az ujonnan kinevezett adatlushoz. A szabadsággolt állományu tisztok ily paradék alkalmával körülbelől teljes számmal szoktak szerepelni. Nem tudjuk, miként állanak a dolgok a Királyhágón (tul. de Budapesten — tisztelet a kivételeknek, mert itt is vannak — fáradságosabb munka alkalmával nem igen látni ez urakat ily nagy contingensben kiállani. Nagyon természetes, hogy a katonai ily tisztelgések alkalmával egyenruhát hord és pedig azt az egyenruhát, mely a honvédség tisztjei részére tüzetesen minden részében — hiszen ez nem is történhetik másképen, ha egyenruháról van szó — meg van határozva, le van írva a honvédségnek ő felsége által szentesített alapszabályaiban.

Volt szerencsénk közvetlen közelből szemlélhetni a tisztelgő urak egyenmelyikének toltját. Csak egyet akarunk leírni. Állott pedig ez szürke salon-nadrágból; (szerencsére nem süttött a nap, különben még az is kitelt volna tőle, hogy fehér pantallónban jön el;) derekán a szolgálati öv; (szürke, nadrághoz!) a kivágot s hófehérségű harisnyát eláruló lakk-orru cipőn gombos sarkantyú, (gyalogtiszta volt, a ki talán életében nem ült lovan), kifogástalan fehérségű álló gallér, műnyelven stehkragli, melyen a legszebb égszínkék nyakkendő volt csokorra kötve (annyi érdeke mégis volt a katonai egyenruha követelményei iránt, hogy a csokor végeit attillája alá dugta) s a harmadik attilla zsinorzat alatt egy szép óraláncz vonult el egy szarvasfejet mutató pecsétnyomóval s egyébkis csecse-becsével. Szép toilette kétségkívül, csak hogy az ilyen urnak nem való az egyenruha. Így öltözve azonban — elég is volt belőle — csak egyetlen egy tisztelgő volt. A többi, már t. i. azok, kiknek öltözkén a nem katonai szeme is fennakadhatott, — nem volt ily exquisit egyenruha ellenes keresettséggel öltözve. Annyit azonban láttunk, hogy a megjelenteknek legalább egy harmada viselt az attillán kívül óralánczot, magasabb és alacsonyabb, hegyesebb és domborubb stehkragli mellett különféle színű nyakkendőt, gombos és pengő sarkantyut (a gyalog tiszteteket értve) stb.

Vajjon nem kelle-e azt rendén levőnek találnia mindenkinek, a kinek még oly kevés érdeke van a katonai egyenruha követelményei iránt, hogy Piret a fogadás után nyomban figyelmeztette a megjelenteket ezen eltérő öltözködés által előidézett rossz benyomásra, s egyuttal a szokásos napiparancsban figyelmeztette a honvédség tisztjeit az alapszabályok rendeleteire, melyeknek követése nem az egyesek tetszésétől függ, hanem szigorú kötelezőség?

És ezért indult meg az agitatio azon férfiu ellenében, akkor, midőn mint katonai kötelességét teljesíté. Olvassa el bárki azon napiparancsot, mely mielőtt nem közöltetett, annyi recriminatio tárgyát képezte, s meg fog belőle győződni arról, hogy ott egy hivatását ismerő és érző katonai beszél, mindenekelőtt azt követeli a honvédség tisztjeitől, hogy tartsák meg azon szabályokat, melyeknek megtartásáért a legénységgel szemben ők is felelősek.

Hasztalan beszél valaki itt a külsőségekről. A fegyelem, mely egyedül és kizárólag képes a nagy massákat, az idomtalan, nehézkes tömegeket, melyekkel a csatatéren működni kell, használhatókká tenni, külsőségekben nyilvánul. E fegyelmet intensívebbé, nemesebbé, hatékonyabbá teheti az intelligentia, de nem fogja pártolni soha; s valamint nincs nagybecsüendőbb, nincs az áldozat nagyságánál fogva, mely alárendeli az individuumot egy közös cél érdekének, értékesebb a fegyelemre nézve az intelligentiánál, úgy nincs is nagyobb ellensége a fegyelemnek nála. A fegyelem, a mint nem ismer ellenmondást, ép úgy nem tesz különbséget szabályainak kisebb vagy nagyobb hordereje között, hanem egyenlő engedelmséget követel mindegyik irányában. A katonai joggal megbotránkozik a legcsekélyebb kötelező szabály megsértésén s elítéli azt a legénységet tisztjeivel együtt, mely mint a gödi hadgyakorlatok alkalmával a pesti zászlóalj, extra piros tábori sapkákban és ugynevezett zugos cipőben jelent meg a gyakorlatok terén; elítéli azért, mert joggal azon következtetésre jut, hogy a legénységnek, vagy tisztjeinek nincs érzékük a fegyelem iránt, melynek nem szabad különbséget tenni abban, a mi meg van parancsolva; s mert jól tudja, hogy léteznek fegyelem tekintetében még ennél is csekélyebb tárgyakra kiterjedő mihez tartási szabályok, melyek ellenség előtt, hol az egymástól mértföldekre távol levő hadesapatok pontos összeműködésének lehetőségét csak akkor lehet előidézni, ha a csapatától távol eső parancsnok azon megnyugvással intézkedhetik, hogy rendeletei horderjük mérlegelése nélkül teljesítettnek az alantós osztályok által.

Nagy okunk van tehát sajnálkozni a fölötte, hogy Piret altábornagy kénytelen volt, az ellene katonákhoz csakugyan nem illő alapon megindított agitatio folytán felcsereálni állását azzal, melyet ezelőtt a közös hadseregben elfoglalt, bár ezzel legkevésbé sincs szándékunk igazolni akarni Piret azon eljárását a honvédelmi, miniszterrel szemben melyről a hír ma Pesten emlékezik; de értjük, hogy valaki oly agitatio által, minő Piret ellen a lehető legigáztalanabbul megindult oly ferde positióba sodortattatik, melyben a legnyugodtabb embert is elhagyhatja higgadtsága s igaztalan lesz ott is, hol erre oka nincs. Csupán az általunk fönebb közölt tények alapján, melyek mint fentebb említők birták az altábornagyot hetekkel ezelőtt lemondásának beadására, sajnálkozunk e távozáson épen a honvédség érdekében, melynek némely tagjai úgy látszik nagyon félreértették azt a szeretetet melylyel a nemzet iránta viseltetik, s félremagyarázzák azon ápolás motívumait, melyben a honvédség intézménye részesül.

— A bankgyűről, a „P. Lloyd“ mai száma vezércikkét hoz, melyből a következőt idézzük: Arról a nevezetes tényről értesülünk,

hogy a keményfejű magyar pénzügyminiszter és a nemzeti banknak nem kevésbé keményfejű főtitkára ez életben soha sem találkoztak, annál kevésbé váltottak egymással szót. Azt nem vizsgáljuk, hogy eshetett meg az, azonban a tény igaz és a régi közmondás a kicsinyszerű okok és nagy következményekről az általános érdekre nézve nem igen örvendetes módon újólag bebizonyul. Különben e színpalak mögötti titkot csak érinteni akarunk; a fődolog az, hogy elvégre menekvést kell találni azon vészthozó dilemmából, melybe évek óta rekedtünk. Vagy kezdetől fogva mellőzhetjük és akarjuk is mellőzni az osztály nemzeti bankot, akkor tegyük meg ezt és oldjuk meg a bankkérdést, azon föltétlen szabadsággal, mely a törvény szigorú betűjénél fogva minket megillet; vagy célszerűnek tartjuk mindenképp előt a nemzeti bankkal az egyezményt megkísérteni, s akkor kezdjük meg egyszer az ég szerelmeért a kísérletet, különösen az ily kedvező pillanatban, midőn bizvást mondhatjuk: ha egyáltalában boldogulhatunk, úgy most könnyebben boldogulunk, mint valaha, és ha most sem boldogulunk, egyáltalában nem fogunk boldogulni.

A Székely Történeti pályadij ügyének mai állása.

Addig is, míg a szent ünnepek után, nyilvános nyugtaképen, nagyjelentőségű, részletes tudósítást közölhetünk, sietek husvétii örömhír gyanánt tudatni a székely nemzet minden igaz barátjával, hogy a mai napig, ápril 12-én immár pályadij-alapunk 2000 forinton feljüli összegre van emelkedve a hozzám hiteles alakban bejött tudósítások szerint. Lelkesedéssel írt levelek szép összegek kíséretében jönnek kezimbe a magyar királyság majdnem minden pontjáról, hol székely él, vagy a hol őt ismerik. Teljes joggal reméljük a cél elérését. A pályadij szép lesz, talán — ha isten megsegít — még kettőre is telni fog, ha majd az értekezlet így látja jónak, és így a Székely Történetnek bizonyára akad a tárgyhoz méltó megírója!

Hő üdvözet az eszme buzgó hiveinek! Legyen ünneplések vidám s istentől megáldott, mint az ő megbecsülhetlen bizalmuk s áldozatkészségek folytán áldott lett az én szerény indítványom.

Kolozsvárt, apr. 12. 1873.

Jakab Elek.

Legujabb táviratok.

Trieszt, apr. 10. A „Brooklyn“ amerikai corvette a „Supply“ szállítóhajóval, kiállítási tárgyakkal megrakodva ide érkezett.

London, apr. 10. A kincstári kancellár elrendelé, hogy a nyers cukor adója május 8-tól, és a finomított cukoré május 28-tól szállíttassék le.

Belgrád, apr. 10. A félhivatalos „Jedinstvo“ megozafolja azon hírt, mintha Szerbia felmondta volna az adófizetést a Portának.

Perpignan, apr. 10. A carlisták megkezdék a hadművelet Puycedra ellen. Geronából segélycsapatok küldettek. Heves csatát várhatni.

Berlin, apr. 10. A Wagner-féle fegyelmi ügyben az előleges vizsgálat bevégeztetett. Közlebről fog határozat hozatni a formaszertinti fegyelmi vizsgálat megkezdése iránt.

Shanghai, apr. 9. Alexis nagyherceg ma Japánba utazott. A japáni követség ma indul Pekinbe. Legendre amerikai tábornok a második követ. Az audientia kérdésének megoldása elhalasztatott akkorra, midőn a császár az ősei sirjához teendő tiznap utazásából visszatér.

Magyar tudományos akademia.

A második osztálynak mult hétfőn Horváth Mihály elnöke alatt tartott ülését Balassy Ferencz levelező tag székfoglaló értekezése nyitotta meg, ki „a székelyek alapszerződéséről“ tartott előadást, s a „Székely krónikának“ erre vonatkozó pontjait fejtegette és magyarázta.

A husvétii szent ünnepek miatt lapunk jövő száma kedden délután jelenik meg.

Bevezetőleg felemlíti, hogy e krónika hitelét és történelmi értékét már Szabó Károly az Új Magyar Múzeum 1853. évi folyamában kétségen kívülítette s azután megismerteti annak a székelv alapszerződésre vonatkozó részét.

A krónika szerint a székelv, mint a hunok maradékai, már a magyarok bejövetelétől mostani hazájokban lakván, midőn Árpád közeledéséről értesültek, követséget küldtek elébe s e követség átvette a magyaroknak hat, kőre metszett törvényeit, melyeket aztán, a székelv saját rabonbáni gyűlésükön tanácskozással alá vevén, s részben módosítván, alaptörvényül szintén elfogadtak.

A szerződés első pontja szerint a főhatalom vagy fejedelmi méltóság örökösén az Árpád férfi ágára ruháztatik, de Árpád főhatósága nem terjed ki a Székelyföldre, hanem Pannoniának a magyarok által meghódítandó területére vonatkozik. S a székelv ősi függetlenségükben, a főrabonbán hatósága alatt, tovább is megmaradnak és csak Sz. István király alatt vetik alá magokat a magyar korona hatóságának.

A második pontban kikötik a székelv, hogy azon föld melyet ők a magyarok bejövetelétől maguknak elfoglaltak, s a hol meglepedtek, ne jöjjen közös osztály, alá hanem maradjon az ő kizárólagos tulajdonok, valamint az is, mit a magyarok a székelv segítségére nélkül maguknak szereznek, a magyarok leendő; de a mit a székelv a magyaroknak szerezni vagy meghódítani segítenek, abban a székelv is részesüljenek.

A harmadik pont azt mondja, hogy a közügyek a nép egyetértésével döntenek el. E pont egyezik a magyar szerződés harmadik pontjával, a melyben a közügyek feletti tanácskozás és azokba való befolyás joga mindkét népnek a szerződő felek részére biztosított; de eltér egy mástól mégis annyiban, hogy a magyaroknál ezen sarkalatos jog csak a fejedelmi személyekre vagy törzsfőnökökre s azok fia és maradékaira ruháztatik; a székelv ellenben az egész népre kiterjesztetik.

A negyedik pontot az értekező úgy értelmezi, hogy valamint a magyarok a fejedelmi méltóságot az Árpád férfi ágában megalapították, úgy a magyarok példájára a székelv is e pontban elhatározták, hogy a főrabonbáni méltóság nálok is örökösén egy nemzetségre, és pedig az Upold nemzetségre ruháztassák, s a nemzet az ekként megválasztandó főrabonbán hűségére esküdjék fel, s ki hitét megszegi, az fejével és ingó vagyona vesztésével lakoljon a főrabonbán áldozata, vagyis a nemzetgyűlés előtt.

Az ötödik pont szól azok büntetéséről, kik a nagyobb és kisebb rabonbánk méltósága ellen vétnek, úgy szintén a nagyobb és kisebb rabonbánk részéről a nemzet szabadsága ellen elkövetett merényletek büntetéséről. A kik a rabonbánk méltósága ellen vétettek, azok száműzettek, a kik pedig a nagyobb és kisebb rabonbánk vagy harkáz tisztviselői közül a nemzet ellen törtek, azok a főrabonbán ítélete alá estek, vagyis halállal bünhődtek. Összehasonlítván az értekező e pontot a magyar szerződés ötödik pontjával, e két pont között is talál némi analógiát; de a székelv törvénye szigorubb a magyarokénál: mert míg a magyar pont szerint, kik az esküt vagy szerződési

pontokat megszegték, csak száműzettek, mint azok, kik a rabonbánk méltósága ellen vétettek: addig a székelv pont szerint a kik a nemzet ellen vagy annak szabadsága ellen törtek vagy vétettek, halállal büntetettek.

A hatodik pont szerint, kik a főrabonbán áldozatára meg nem jelentek, keresztül verettek vagy ketté vágattak. A főrabonbán áldozata alatt érti az értekező a nemzeti és tábori gyűlést, vagy hadi fölkelést, mely mindig össze volt kapcsolva a főrabonbán áldozatával.

Hasonló tartalmú pont nincs a magyar szerződés pontjai között és némelyek azzal vádolják névtelen jegyzőnket, hogy azt tudva elhallgatta; de értekező e vádat nem osztja; mert nézete szerint e pont nincs összefüggésben a magyar szerződés pontjaival, melyek által a hét külön nemzetség vagy törzsből álló nemzet egy közös fő vagy fejedelm alatt szorosabban egyesült; hanem inkább vonatkozik az ő régi hadi és polgári szerkezetökre s azzal járó kötelezettségeikre, miket ezen egyesülés vagy szerződés által nem változtattak meg.

Ellenben a székelv ősi szokásai és törvényeikhez erősen ragaszkodván s a magyaroktól átvett törvényeket is azokhoz alakítván, e törvényt, mely az ő régi hadi és polgári szerkezetöket s azzal járó kötelezettségeiket foglalta magában s az ő fennmaradásukat biztosította, továbbra is megtartották, s e szerződés alkalmával a magyaroktól átvett törvények sorába írtatták.

Végre összehasonlítva a vérszerződést, melylyel e törvények szentesítettek, névtelen jegyzőnknek ide vonatkozó előadásával, és nézete szerint e kettő csak kitételekben és némi részletekben különbözik, de a dolog lényegében egyezik.

Ez értekezőnek némely állításaira Toldy, Wenzel, Brassai egyaránt kisebb észrevételt tettek s azután Rómer Flóris egy igen érdekes archaeologiai és műtörténelmi emléket, egy óriási nagyságú énekes könyvet mutatott be, mely a győri káptalan könyvtárában fedeztetett föl. A könyv egykor a káptalan antiphonája volt — énekes könyv, oly óriási betűkkel és hangjegyekkel írva, hogy a szerzet egész éneklő kara egyszerre láthassa és énekelhessen belőle. A könyv hossza 30, szélessége 29 hüvelyk; a régi elefántoknak nevezték az ily nagy codexeket. Két részből áll; az első a vasárnapi antiphonákat tartalmazza, a másik az ünnepeket, de csak Anna naptól (jul. 26.) Jeromos napig (szept. 30.), a miből azt kell következtetnünk, hogy több ily kötetnek is kellett lenni az év többi ünnepeire vonatkozólag, a káptalan birtokában. Az egész könyv hajdan gyönyörű kötésben volt kötve s kiállítás általában pazar. De később — valószínűleg a könyvnyomtatás elterjedése és az ilyes könyvek árának olcsósága miatt — a régi írott könyvet félre dobták, kötése elpusztult, lapjait pedig, melyek szép pergamentre voltak írva, könyvek kötésére kezdék használni. Azonban a jó sors mégis megvédte a teljes elpusztulástól s most Rómer összeállította az elrongyolt és részben ki tépett lapokat, Zalka János győri püspök pedig díszesen bekötötte, felhasználván e czélra a régi borítéknak meg fennmaradt domborművű érc kereteit is.

Ily állapotban e kötet igen érdekes és becses műemlék. Pergament lapjain a miniatur-festmények, ha nem tartoznak is a legkitűnőbb ilyféle

gadott, míg hátunk megett menydörgés, égiháboru, fergeteg, zivatar keletkezik, melyek kisöprik a talajt lábunk alól úgy, hogy mint valami étherszerű lények ég és föld között képzeliük magunkat, valahol a Mahomed koporsójában. S az a legszebb dolog az egészben, hogy e látványos bűvészi előadásokat a sors rendezi, melytől nagyon sokszor kapunk előleget egy jobb jövő reménye fejében. Egyébiránt a szavatatartás nem tartozik a mai modern társadalom erényei közé. Lelőzések és lefőzetések napi rendben vannak, valóságos divattá váltak. Miért legyenek jobb az embereknél, — gondolja magában a sors? Tökéletes igaza van. Vicem pro vice.

Mintha hallanám k. olvasó töltel: a tárcza-író minden betűje egy-egy hieroglif, melyből prérrel sem tudok semmi értelmet kicsafarni. Beszélhet akár száz esztendeig ily rejtélyes dolgokat, még se értek semmit belőle. Bocssás meg k. olvasó, de ez ma általános szokás. A kor büne, ha nem tudom magamat emancipálni e tünemény hatalma alól, de én is e század gyermeke vagyok, melynek jelszava: alattomos, kerülő utakon közelíteni meg egy bizonyos célt.

Ma csak az számíthat biztos fennmaradásra, mi pikáns, kalandos, regényes, epikusokkal van fűszerezve, mi inkább a képzelethez, mint az észhez szól. — Az egyszerű, világos, száraz előadások lejárta magukat, legfennebb az öregek találak kedvet bennök, kik még a boldog múlt egyszerűségében szundikálnak, kiknek a XIX. század ébresztő órája még nem verte el a hajnali időszakot.

Mi, kik már felébredtünk — oda számítva azokat is, kik még csak most törlik szemükből az álmot, — szeretünk mindennek nagy feneket keríteni, hogy esetleg a látszat fedezze némileg a lényegét, ámbár ez nem lényeges dolog. Kettő helyett szeretünk négyet mondani, egérből elefántot csinálni. Pedig csak egy nyelvel, egy fővel bi-

művek közé, de nem is közönséges kéz művei; a lapok széleire (margo) festett virágokat és arabeszket azonban Rómer a legkitűnőbb florenzi codex-művész munkáival meri párhuzamba tenni. De a kötetnek mégis legbecsebb része a domborművű bronzboríték s különösen ennek azon darabja, mely Szent László lovasságját tünteti elő, körülbelül 3 hüvelyknyi nagyságban, oly finom, részletes, gondos kidolgozással, oly művészi felfogással, hogy e mű a nürnbergi érc-művesek legszebb műveire emlékeztet.

Ennek annival inkább örvendhetünk, mert a könyv gyaníthatólag itthon készült, vagy legalább egyenesen a magyar egyház számára, Bizonyítja ezt az, hogy augusztus 20-ka, Szent István napja, első rendű ünnepnek van belevéve, pedig e napot csak a magyar egyház ünnepli meg.

A könyv készítése korát Mátyás vagy Ulászló idejére teszi az értekező, midőn Dóczy Orbán, Bakács Tamás, Csupor Demeter győri püspök nagy áldozatkészséggel művelték ott a tudományokat.

A jelen voltak nagy figyelemmel hallgatták meg ez előadást s érdeklődéssel nézegették a szép codexet, melyet a bécsi világkiállításra is fog felküldeni.

Utána az osztálytitkár bemutatta Horváth Czifrá és Szepessy Imre bírálatát Aristoteles Ethicájának Haberern által készített fordításáról, melyet mind a ketten jeles dolgozatnak ítélték, s kiadásra ajánlanak. Az elnök pedig jelenti, hogy az akadémiai palota dísztermének kifestésére már mintegy 10—12 ezer forint gyűlvén össze, az igazgató-tanács fölszólítja a második osztályt, adjon véleményét, hogy hazánk történetének, mely mozzanatait adnák e képekhez a legalkalmasabb tárgyat. E kérdésre véleményt adni Horváth, Toldy, Ipolyi, Rómer és Henszlmann tagok kérték föl.

Szintén az elnök jelenti, hogy Szabó Károly elfogadta Thierry Amade fölött az emlékbeszéd megtartását.

Sz.-Keresztur, 1873. 9/4.

Folyó hó 2-án a sz.-kereszturi m. kir. állami tanítóképződe a sz.-kereszturkőri néptanítók segélyegyletének javára egy hangversenyt rendezett a következő műsorozattal:

I. szakasz:

1. „Klapka-induló“, éneklő az összes énekar.
2. „Cavatina a két Foscari“-ból Verditől, hegedű, viola, violoncello és fuvola-hangszereléssel előadják B. M., Sz. J., S. A., F. A. és O. F. képezdei növendékek.
3. „Népdalegyveleg“, Zimaytól, előadja a növendékek magán-énekara.
4. „Az öreg szolga.“ Költemény, Tompa M.-tól, szavalja K. F. tanár.
5. „Részlet Tannhäuser“-ből, Wagner R.-tól harmoniumra, zongora kísérettel. Harmoniumon előadja Gy. I. igazgató, br. G. A. zongora-kíséretével.
6. Kardalok: a) „Hymnus az éjhez“ Beethoven-tól.
b) „Tavaszdal“, Schumann Roberttől.
c) „A hóvirág“, Meiertől.

ját, s menjen el Amerika rengeteget, de a civilisált népeket ne untassa ilyen vad themákkal.

Elismerve az ily ellenvetések alaposságát, elhatároztam, hogy „vasárnapi csevegéseimben“ melőzőm az előre megállapított tárgysorozatot, hanem írok összevissza mindenről, mibe tollam bele botlik. — Tárgy úgy is elég van városunk kerítésén belül. — Lassu haladás, sebes rohanás, álom, ébren lét, ábránd, való, boru, derű, kaesanyelv, siri némaság, régi szokás, új hóbort, „ha te úgy, én is úgy“ stb. szóval tárgy van elég, csak feldolgozó legyen.

S ha nem volna is, a mi társadalmi életünk oly kegyes, hogy mindig gondoskodik, nehogy a szegény újságíró főfájást kapjon a nagy gondolkodás miatt. Itt egy párbaj, amott egy érdekes stück; itt a sors parodizál, amott megfordítva; itt rendezett viszonyok, amott chaos; ha még ehhez vesszük a bérkocsisok gorombaságát, meg a kiflis inasok udvariasságát, s a mit először kellett volna említenem: a csizmadia inasok leleményességét, mely oly változatokban gazdag epizódokkal gyarapítja az utcái életet, minőre más halandó ember fia teljesen képtelen, — azt hiszem nem félhetünk a kihalástól.

Még csak egy pár szót k. olvasó. — Megmondom, hol lehet e csevegéseket sikerrel alkalmazni. — Ha az általam elébb ecsetelt viszonyok közé jutss, ha napfényről érez alá kerülss, ha fülemile trillák helyett bagoly huhogás ijesztget, ha megnehezül az idő fejed felett, s elhagynak az emberek, — ha komolylyá tesznek az élet gondjai, úgy, hogy még a vasárnapi fekete kávé sem ope-ral: akkor vedd elő e csevegéseket, olvasd mindaddig míg elalszol, talán lesz annyi hatása, hogy pár percre más világra deportál e sirlmak völgyéből, s ezzel is kevesbedik e földi gond.

Boldog ünnepet kíván.

Hunyfi.

Azt is gondoltam, talán jó lesz időnként be-
kopogtatni a nagy természetbe, de tekintve azt, hogy ma a mesterkélt századában élünk, lemondottam e halálán feladatról is; hisz kinevetnének hóbortos tervemmel együtt. Minek a természet; csak nem vagyunk paradicsomi állapotban, hogy az ily egyszerűségek is érdekeljenek. A „fügefalevelek“ kora eltűnt, a ki vissza kívánczik ama gyámoltalan egyszerűségbe, szedje fel a sátorfát-

II. szakasz:

1. „Die Nebensonnen und Morgengruss“ magán-dalok Schubertől, éneklő S. D. tanár, Gy. I. igazgató harmonium-kísérete mellett.
2. „Emlék Mendelssohnra“, Blanchartól, zongorán előadja br. G. A.
3. „Török bors“, Mendelssohntól éneklő a növendékek magán-énekara.
4. „A hegedű-allegoria“, Aranytól, szavalja S. D. tanár.
5. „Sonata“ (F. dur). hegedűre és harmoniumra, Mozarttól előadják B. M. képezdei növendék és Gy. I. igazgató.
6. „A kis kruta“, Kückentől, éneklő az összes énekar.

Nagyontisztelendő br. Gamera Arthur ur a jótékony cél iránti tekintetből szíves volt becses közreműködését megígérni.

A helybeli és vidéki közönség oly szép számmal gyűlt egybe ez estvére, hogy az unitárius gymnasium tágas nagy hallterme a szó szoros értelmében zsufolásig megtelt s dacára a mérsékelt belépti díjnak összesen 83 frt. 60 kr. gyűlt be, melyben benne van kolozsvári a egyetemi tanár t. Felméri Lajos ur 1 frt. küldeménye is Udvarhelyről. A kiadás 19 frt. 13 kr. tett, úgy hogy a nevezett czélra 64 frt. 47 kr. tiszta jövedelem maradt meg s tétetett át a segélyalap pénztárnoka t. Rafaj Károly urhoz a tőkéhez leendő csatolás és kamatoztatás végett.

Ugyancsak a nevezett czélra alólírt gyűjtőívén a következő kegyes adományok folytak be: ujabban új csatoltattak a tőkéhez: b. Gamera Gusztáv mint alapító tag fizetett 10 frtot, Felméri Mózes és Bedő Dénes mint pártoló tag 2—2 frtot, Sándor János és Kabdebó Antal, mint pártoló tag 1—1 frtot, Arkosi Dénes sz.-kereszturkőri unitárius esperes hasonlóan mint pártoló tag 5 frtot, Veres Sándor mint alapító, 10 frtot két évi 6¹⁰0-át 1 frt. 20 kr.

Fogadják a nemes szívű adakozók e tudósítást nyilvános nyugtául s egyszersmind engedjék meg, hogy nevezett jótékonyczélú s vidékünk népnevelésügyét előmozdítani törekvő egylet nevében hálás köszönetet mondhassak becses adományaikért.

Kozma Ferencz.

3-ik közlemény.

A kolozsvári belvárosi gyermekkert alapító-keje javára kibocsátott 400 db. 50 frtos részvényekből aláírtak:

Grof. Mikó Imre 5 db. nagy mélt. 5 db. Simon Elek 5 db. br. Bánfi Dezső 1 db. k. Biásini Domokos 1 db. Bornemissza Ignác 2 db. br. Bornemissza János 5 db. nagymélt. 2 db. Budai Károly 2 db. Bodor László 1 db. Bak Lajos 1 db. Benel Ferencz 1 db. Csiki Mihály 1 db. Dobál Antal 1 db. öz. Dietrich Sámuel 1 db. Fazakas József 1 db. Dávid Antal 1 db. Déák József 1 db. Debrecezi József 1 db. Ferenczi Miklós 1 db. Felszegi Samuel 1 db. Dr. Fischer Lajos 2 db. Fröhlich Vilmos 2 db. Fried Adolf 1 db. Farkas Gergely 1 db. Gamauf Vilmos 1 db. id. Gspan Károly 1 db. új. Gspan Károly 1 db. Hantz Károly 1 db. Himmelstein

TÁRCZA.

Vasárnapi csevegések.

Nem valami komoly firma úgy-e bár k. olvasó, melynek auspiciuma alatt elődbe lépünk? Képelem, mint esel gondolkozba, midőn olvasod a fennebbi czeget, az elmaradhatlan vasárnapi fekete kávé mámorosíthatása alatt, ha ugyan-e bájtalt tulságos élvezete ki nem üti nyergéből, a mindennapi élet ügyes-bajos-aprólékos kellemetlenségei által amugy is nagy mértékben igénybe vett gondolkodó tehetőségdet.

Különben ezen se csodálkoznám legkevésbbé se, ismervé fényes helyzetet, szemben a meg-sokasodott társadalmi kíváncsalmakkal, melyek elnyeléssel fenyegetik különben csendes solid természetet. Nem csoda, ha a a nemes resignatio bizonyos nemével húzódol az e nemű fluidumok védőbástyái mögé, melyek kizárólagos szabaddal binnak, legalább perczekre elfeledtetni azt, mire emberi gyarlóságunk lépten-nyomon figyelmeztet.

Hja ilyen az élet! Minden külső fénymázasa oldala mellett is, nem mind arany, mi szemünkbe csillámlik.

Sokszor azt képzeliük, hogy verőfényes napra ébredtünk, míg egyszer csak azon vesszük észre magunkat, hogy a subhóg zápor csak amugy szapulja ideges hátunkat. Hányszor építünk magas légvárakat, pirossal saturált phantasiákból, míg egyszer a sors csak kezd feketével színezni, s minden engedelme keres nélkül, oly sötét korrajzot teremt körülöttünk, hogy el vesz belé szemünk világa.

Sőt az is megtörténik nem egyszer, hogy előtünk, — a béke, az engesztelődés jelképül, — szivárvány jelenik meg; frigyét vélünk kőni a jó szerencsével, mely elkényeztetett gyermekeiül fo-

Árlejtési hirdetmény,

A kolozsvári állami képezdek igazgató tanácsa részéről ezennel közzétett, hogy a tanítónő-képezde kétvizközi, ugy-nevezett b. Wesselényi-féle telkén, egy régi épületnek gyakorló iskolává leendő átala-kitása és az egész teleknek, minden oldal-áról, újbóli bekerítése, a folyó 1873. évi **aprilis hó 21-én** délután 3 órakor, a helyszínen tartandó árlejtés útján ki fog adat-ni, miről vállalkozni kívánók, oly megjegy-zéssel értesítenek, hogy a tervrajzot és költ-ség számítását az árlejtésfeltétel ekkor együt-t nevezett képezdek gondnoka Olasz Ká-rolynál, b. magyartutca 40 sz. a. előle-gesen is megtekinthetik.

Az igazgató tanács határozatából
Kovátsi Antal,
jegyző.

Sz. 795—1873.

777 2—3

Hirdetmény.

Közhírré tételik, hogy az országos Károlina kórház újja építésére vásárolt kertek, u. m. az alsó-szénutca, vagyis muzeum-utca szögletét képező, azelőtti Barátok kertje és a Muzeum szomszédságában levő volt Heczeg-féle kert a folyó évre haszonbérbe adandók, és hogy a bérbeadás írásbeli ajánlat folytán többet ígérőnek a kórház-igazgatósági irodában **folyó hó 17-én reggeli 10 órakor** fog megtörténni. Felhívtnak tehát mindazok, kik ezen kertek valamelyikét bérbe venni szándé-koznak, hogy a bérbeadás feltételeit az irt irodában tekinthessék meg, és az ezen felté-telekre alapított ajánlataikat folyó hó 17-én reggeli 9 óráig a kórházigazgatósághoz adják be.

Kolozsvártt, 1873. aprilis 7-ik napján.

Az országos Károlinakórház
igazga tóságától.
Dr. Bakonyi József s. k.
igazgató.

Minden családban nélkülözhetlen!

Gizela

Legújabb a divat- és hölgy-irodalom terén:

Rendesen minden 14 nap egy szám (vagy éven-

ként **26** szám), mindegyik közel 2 nyomtatott iv. Évenként több, mint 2000 kép, 200 szabásminta, 400 himzűminta, **divatképek**, továbbá szépirodalmi melléklet (novellák, regék, életírások stb. Austria és Németország leghíresebb íróitól.) Zene és énekdarabok, talányok sat.

Divatunk, a legjobb forrásokból merítve, mindig izlést, egyszerűséget és elegan-ctiát párosítand, s nem csak a nagyvilágra, hanem a családra is tekintettel leszünk, hogy mindenki képes lehessen könnyen érthető leírások után, a különben annyira költ-séges ruházat, valamint az összes női toilette, fehérnemű sat. elkészítését megtanulni s gyakorlatilag üzni.

A fametszvények, melyek a legesekevény részleteket is jelzik, Austria és Né-metország legjelesebb xylographiai intézeteiben készülnek a maguk nemében egyet-len divatképeket pedig Paris, Büssel és Lyon leghíresebb műintézetei szállítják.

Ára postán küldve, minden melléklettel negyed-évre csak 1 fl. o. ért.

A szerkesztőség továbbá a t. cz. előfizetőknek egy pompás szinnyomatu képet szentelt, mely a legelső német műintézetben készült, s a műkereskedésben 6 fl.—4 talléron kél, s ezt egész éves előfizetőknek, kik mind a négy évnegyedre (4 fl. val) előfizetnek, azonnal ingyen küldi meg.

E kép tárgyról, a mely minden boudoir és terem megfizethetlen díszül szol-gál, többek közt Rittershaus Emil szelleműs költő ezt írta:

„Örökké nálad”

(festette Kühn Gusztáv Stuttgártban.)

Wenn ich den Blick zum Himmel richte,
Wo windgejagt die Wolken ziehn,
Wenn zu der Sterne mildem Lichte
In trüber Stund' di Seufzer flieh'n:
Dann klammert an der Wolken Flügel
Sich meiner Sehnsucht Arm geschwind,
Ich flög ja über Thal und Hügel
So gern zu Dir, geliebtes Kind!

O ewig die Gedanken schweben
Zu dir, mein Lieb, durch Wald und Au'n,
An deiner Seite will ich leben
In deine Augen will ich schau'n!
Um Deine Liebe will ich werben,
Bis meines Lebens Hauch zerrint;
In Deinen Armen will ich sterben,
An Deiner Brust, geliebtes Kind!

Előfizetést mindig elfogad

a „Gizela” szerkesztősége
(Friesz Ferencz Henrik) Bécsben.

749

23—30

A bécsi

Commissions-Bank

váltóirodája

Schottenring Nr. 18

vételjegyeket

bocsát ki

alább feljegyzett sorsjegy csoportokra, s ez összeállítások már azért is a lege-lőnyösebbek közé számíthatók, mert egy ily vételjegy minden tulajdonosának alka-lom van nyújtva, minden fő- és mellék-nyereményt egyedül megnyerhetni, s ezen-kivül 30 frank arany és 10 frt. bj. kamatélvezetben részesül.

A. csoport (évenként 16 huzás.)

Havi részlet 10 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő 4 sorsjegyet kap:

1 5%-kos 1860-ki 100 frtos államsorsjegy, főnyeremény 300,000 frt. a kihuzott sorozatos jegyet 400 frton visszaváltjuk.

1 3%-kos 400 frankos török cs sorsjegy, főnyeremény 600,000 frank, 300,000 frank aranyban.

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tal-lér levonás nélkül.

1 innsbrucki (tirol) sorsjegy, főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport (évenként 13 huzás.)

Havi részlet 6 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő sors-jegyeket kap:

1 3%-kos török cs. 400 frankos államsorsjegy, főnyeremény 600,000, 300,000 frank ananyban

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tal-lér minden levonás nélkül.

Szász-meiningeni sorsjegy, főnyeremény 45,000, 15,000 délnémet ért.

Továbbá vételjegyek ötöd 60-ki 5 %-kos államsorsjegyekre, havi részlet 6 frt.

Továbbá vételjegyek egész 1864-ki sorsjegyekre, havi részlet 10 frt.

Továbbá vételjegyek fél 1864-ki államsorsjegyekre, havi részlet 4 frt.

Továbbá vételjegyek fél magyar-sorsjegyekre, havi részlet 3 frt.

Továbbá vételjegyek braunschweigi 20 talléros sorsjegyekre, havi rész-let 2 frt.

Továbbá vételjegyek innsbrucki sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.

A tőzsde-iroda átvész ezen kívül, valamint a bécsi commissions-bank váltóiro-dája is minden, bármilyen nevű bank-, váltó- és tőzsde-üzletet.

Látványtók, valamint hitellevelek Európa és Amerika minden nagy piacaira a legutányosabban állíttatnak ki.

Megrendelések az itteni piacról és a vidékről igen gyorsan, szilárdul és pinto-san teljesíttetnek, s a tőzsde-iroda által vásárolt értékpapirokra, és váltókra, a pénz-piacz időnkénti állásához képest a legutányosabb feltételek mellett adatik kölcsön.

Az üzleti helyiségek naponta reggel 9-től este 6 óráig maradnak nyitva.

Videki megrendelések pontosan és utánvét mellett is eszközöltetnek. Nyeremény lajstromok minden huzás után ingyen és bér-mentesen küldetnek meg.

Nyomatott Gáman János örökösainél Kolozsvártt

Legnagyobb nyereményi valószínűség

260 huzásra.

ezen közül

13 főnyeremény	300,000 forintos,
2 főnyeremény	280,000 forintos,
2 főnyeremény	250,000 forintos,
7 főnyeremény	220,000 forintos,
2 főnyeremény	200,000 forintos,
8 főnyeremény	200,000 forintos,
5 főnyeremény	150,000 forintos,
2 főnyeremény	110,000 forintos,

és más számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 forintos stb. nyereményre játszhatni egy részletjeggyel

játéktársulatunk **A. csoportozata**

által, 18 résztvevő közt, 25 évnegyedes 7 frt részletfizetéssel.

Ezen kedvelt csoportozat magában foglalja

az **Ausztriában létező összes állam- és magánkölcson-sorsjegyeket,**

melyek árfolyam szerinti eladásából befolyó összeg a résztvevők közt teljes beízetés után egyenlően felosztatik. A törvényes bélyeg-illeték ezen okmányért egyszerminden-korra 1 frt 20 kr.

Mindjárt az első évnegyedes 7 frt részlet beízetésével játszani a kö-vetkező sorshuzásokra:

1864-ki sorsjegyek

april 15-én, Keglevich sorsjegyek május 1-én, salzburgi sorsjegyek május 5-én, ins-brucki sorsjegyek május 3-án, magyar díjsorsjegyek május 15-én.

A legközelebbi sorshuzásokra

ajánljuk játéktársulatunkat

20 darab 100 frtos 1864-iki sorsjegyre, negyedéves részletekben 9 frtjával, vagy havi részletekben 8 frtjával, bélyeg 2 frt 55 kr.

20 darab 50 frtos 1864-iki sorsjegyre, negyedéves részletekben 5 frt, vagy havi részletekben 4 frt, bélyeg 99 kr. Huzás április 15-én, főnyeremény 220,000 frt.

20 darab 100 frtos magyar díjsorsjegyre, negyedéves részletre 7 frtjával, vagy havi részletre 6 frtjával. Huzás május 15-én, főnyerő: 150,000 frt.

20 darab braunschweigi sorsjegy havi részletre 2 frtjával. Huzás május 1-én, főnyerő: 20,000 tallér.

Ezen csoportozatoknál az első részlet lefizetése után rögtön minden résztvevő 20 darab sorsjegyre játszik és nyeremény esetén a nyerőnek 20-ik része azonnal kész-pénzben kifizetetik. Valamennyi részletleízetése után minden résztvevő egy sors-jegyet kap.

Részletleveleket

egyes sorsjegyekre és tetszés szerinti sorsjegy-csoportozatokra, hol az első részlet be-ízetéstől kezdve egész egyedül minden nyereményre játszhatni, eladunk negyedéves és havi részletekben a legolcsóbb feltételek s a legelőnyösebb összeállítás mellett

Az osztrák iparbank váltóirodája,

előbb Fürst Ede.

Bécs, Stefansplatz Nr. 2.

(Utánnyomat nem díjazatik.)

770

6—6

Husvétí piros czukortojások

nagy mennyiségben és kitűnő választásban kaphtatók, **Tauffer János** piaczsori, és **Tauffer Adolf** belmonostorurezcai czukrászataiban, úgy szintén finom, naponta frissen sült

pozsonyi mákos és diós kiflik,
kalácsok és kuglofok.

Helybeli ugy vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközöltetnek.—

778

2—4

Kéjutaszás Bécsbe

a világkiállítás látogatására,

1873 június havában.

Fel- és visszautazás, Bécsben hat napi mulatás, ezalatt teljes ellátás szállással, tisztességes élelemmel, a világ-tárlat s a bécsi nevezetességek megtekintése

mindössze csak 90 ftért o. ért.

Jelentkezés 1873 május 1-ig.

A jelentkezéskor 30 forint lefizetendő, az elmaradt 60 forint pedig május 15-ig okvetlen pótlendő.

Bővebb felvilágosítással, írás- vagy szóbeli megkérésre alóíratnak szolgálnak.

Benedek Lajos és Bartha Lajos,

Kolozsvártt, főter 2-ik szám.

(zálogház épület az emeleten hátul)

Az indulás napja írásbelileg fog a résztvevőknek tudtul adni, s egyuttal min-denki részletes napirendel fog elláttatni.

Eladó telek.

Kolozsvártt a főterétől csekély távol-ságra, a májális (házsongárd) utca 36. házszám alatti 2 magyar hold területű te-lek, a rajta levő három külön lakház és gazdasági épületekkel együtt szabad kéz-ből örök áron eladó. Értekezhetni megirt helyen lakó tulajdonossal.